

ÚNOR 2018

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

D é č k o

Domov pro seniory Velké Meziříčí,

příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvelkemezirici.cz

OBSAH

Blahopřání na únor.....	3
Ze života domova	4
Stálá nabídka měsíce	4
Co se dělo u nás v domově v lednu	6
Pozvánka na akce v únoru	7
Pěstování.....	8
Významné dny a výročí v únoru	11
Významy jmen.....	12
Fotogalerie	16
Pranostiky	17
Rozhovor	17
Pověsti z Velkého Meziříčí.....	20

BLAHOPŘÁNÍ NA ÚNOR

Ludmila KOZMONOVÁ

Antonín KRŠŇÁK

Jiřina MALOUŠKOVÁ

Božena PODSEDKOVÁ

Jaromíra CEJPKOVÁ

Anežka KOZOVÁ

Jiřina BRADÁČOVÁ

Dagmar ZEISELOVÁ

Jindřich PREISLER

Všem oslavencům přejeme k jejich narozeninám hodně štěstí, zdraví a spokojenosti do dalších let.

Obyvatelé a zaměstnanci domova.

ZE ŽIVOTA DOMOVA

V měsíci lednu odešli:

Paní Ludmila Dobrovolná + 12. 1. 2018

Paní Anna Hlávková do DS Moravec 31. 1. 2018

V lednu přišli noví obyvatelé:

Paní Marie Krejčová z Černé

Pan Jindřich Strnádek ze Ždírcce nad Doubravou

Paní Božena Dvořáková z Dolních Heřmanic

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

• POJÍZDNÁ PRODEJNA

- **POJÍZDNÁ PRODEJNA S PEČIVEM BUDE PŘISTAVENA KAŽDÝ ČTVRTEK OD 11,20 DO 11,35**
- **POJÍZDNÁ PRODEJNA S UZENINAMI KAŽDOU STŘEDU OD 11,20 DO 11,35**

• PŮJČOVÁNÍ KNIH

Donáška knih na pokoje bude probíhat ve středu. Pokud máte o nějakou knihu zájem, kontaktujte přímo recepci nebo svého klíčového pracovníka, který informaci předá.

• NÁKUPY

Nákupy pečiva a potravin můžete uskutečnit každý čtvrtek v pojízdné prodejně s pečivem, každou středu v pojízdné prodejně s uzeninami, nákup drogerie je možno uskutečnit přes Vaše klíčové pracovníky, pracovnice terapií nebo sociální pracovníci, případně se domluvit na recepci.

• PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Pondělí	10:00	trénink paměti
	13:00	canisterapie s paní Dyntarovou
Úterý	9:00	canisterapie s paní Kamenskou
	10:00	tvůrčí činnosti
	14:30	canisterapie s panem Trojanem
Středa	10:00	keramická dílna / čtení v knihovně
		setkání u kávy
	11:20	pojízdná prodejna s uzeninami
Čtvrtek	10:00	vaření
		společenské hry
		výuka Univerzity třetího věku
	11:20	pojízdná prodejna s pečivem
	13:00	výuka Univerzita třetího věku

	15:00	výuka Univerzity třetího věku
Pátek	10:00	čtení, audioknihy
	13:00	společná modlitba
	13:30	bohoslužba v kapli domova

CO SE DĚLO U NÁS V DOMOVĚ V LEDNU

První měsíc v novém roce jsme započali návštěvou Tří králů, která procházela naším domovem 4. a 5. ledna a řádně jej provoněla „františky“ a nad každý pokoj nadepsala Bůh žehnej tomuto domu, tedy K+M+B 2018.

Ve čtvrtek 4. ledna se také konala výuka Univerzity třetího věku, tentokrát na téma Galapágy.

Druhá beseda pro rodiny a žadatele se konala v prostorách univerzity 10. ledna. Jako přednášející se ujala slova primářka oddělení geriatrické a následné péče MUDr. Eva Balnerová.

O den později, jedenáctého ledna, za námi přijela paní Hana Brablecová, rozená Kozinová, původem z Velkého Meziříčí, která se svým kamarádem nafotila kalendář k 700. výročí obce Baliny. Fotografie jsou obohaceny básničkami z pera autorky.

Velkou a jedinečnou akcí byl koncert Vojenského uměleckého souboru ONDRÁŠ, který se konal v našem domově ve čtvrtek 18. ledna souběžně s výukou Univerzity třetího věku. Hudební vystoupení

se uskutečnilo k 70. výročí udělení Uznání prezidenta republiky Edvarda Beneše obyvateli domova panu Miroslavu Crkalovi za vynikající vojenské činy mimo boj, jimiž se zasloužil o československou armádu. Velký dík patří všem, kteří se jakýmkoliv způsobem přičinili za hladký průběh celé akce!

V lednu se konala přímá volba prezidenta republiky. V prvním kole z devíti kandidátů postoupili Jiří Drahoš a Miloš Zeman, přičemž se po druhém kole (26. a 27. ledna) stal staro-novým prezidentem Miloš Zeman.

Závěrem měsíce se domov provoněl jitřnicemi, jelity, vařeným masem, škvarky a tlačenkou, neboť se tu odehrávala již od časných ranních hodin zabijačka. Produkty z ní bude možno ochutnat na masopust, tedy 7. února.

POZVÁNKA NA AKCE V ÚNORU

1. února/ čtvrtek

Výuka U3V – Brazílie

7. února/ středa

Masopust

13. února/ úterý

Sázení semínek

15. února/ čtvrtek

Výuka U3V – Cenote

PĚSTOVÁNÍ

ROSTLINY NA SEVERNÍM OKNĚ

Okna či spíše pěstování rostlin na okenních parapetech orientovaných severním směrem pěstitelům dovolují velmi pestrou škálu rostlin. Přímo zde totiž mají doslova ideální pěstební podmínky různé tropické rostliny pocházející z deštných pralesů. Možnosti jsou zajímavé a různorodé.

Dokonce i oknům orientovaným na sever můžeme dát velmi osobitý ráz. Ačkoli nelze s úspěchem na severním okně pěstovat pestrobarevné a kvetoucí rostliny, můžeme je snadno nahradit speciální skladbou rostlin, které jsou stálezelené a dokážou na vašem okně vytvořit naprosto nezaměnitelnou identitu. Je pouze nutné vědět, které rostliny do tohoto výběru zařadit.

Zvažte nejen pěstování přímo na okenním parapetu, ale na podlaze v jeho blízkosti anebo v okolí okna na zdech či v závěsných koších nad oknem. Severní okna se mohou stát domovem pro mnoho robustních zelených rostlin a také pro celou řadu převislých a popínavých pokojovek, které vypadají v protisvětle zvlášť zajímavě.

Většina rostlin vhodných pro stinná místa se pěstuje snadno. Na druhou stranu je dosti velkým problémem pěstování ve vytápěných bytech s ústředním topením. Rostliny zde často trpí suchým vzduchem, proto nutně potřebují každotýdenní rosení odstátou

anebo převařenou a vychladlou vodou. Díky rosení se rostliny snáze ubrání napadání škůdci anebo houbami.

Pnouce rostliny dokážou vytvořit mnoho zajímavých zákoutí a výběr je natolik pestrý, že jej můžete přizpůsobit charakteru okna i vlastnímu vkusu. Je třeba počítat s tím, že všechny časem dosti povyrostou a některé dokonce přerostou svou žádanou délkou. Tehdy je čas na jejich zkracování a také množení. Pnouce a převislé rostliny je vhodné často přesazovat, tehdy využijeme snadného přístupu ke kořenům, a ty seřízneme stejně jako vrcholky rostlin. Při pěstování v závěsných koších a nádobách, které nemohou mít na dně odtokový otvor, nezapomeňte na kvalitní vrstvu drenáže. Jinak budou rostliny trvale přemokřené.

Vhodné rostliny: *Asparagus sprengeri*, *epipremnum*, svícník, *columnea*, fikus šplhavý, zelenec chocholatý, břečťan.

I když jsme hned na začátku uvedli, že severně orientované okno není právě vhodným místem pro kvetoucí rostliny, přece jen některé z nich

zde najdou své uplatnění. Ačkoli nastálo na tomto okně růst nemohou, můžeme je sem přidat v sezóně jejich kvetení a po odkvětu je vrátit na jejich původní místo. Jejich zakomponováním mezi stálezelené nekvetoucí rostliny jsou na severních oknech vytvořeny kouzelné kombinace a netušená spojení barev a odstínů.

Vhodné rostliny: brambořík, poinsettie aneb vánoční hvězda, azalky, chryzantémy, primule, africké fialky.

Společně s převislým asparagusem nebo hederou můžete vybírat mezi jukou, kapradinami nebo filodendronem. Na okně směrem na sever lze vystavit také pileu, prodaru, žumen, ledviník stepilý, gardenii, aukubu japonskou, soleirolia, pantoflíček, kokosovník, rhoeo a brambořík.

Pro velké okno a pro umístění na zemi v jeho okolí se budou skvěle hodit některé velké rostliny jako například dracéna, filodendron, juka, arálie, fíkovník, monstera anebo kokosovník ořechoplodý.

Zeleň, kterou na okně a v jeho okolí pěstujeme, jednoznačně určí charakter okna. Vzhledem ke konstantnímu osvětlení, které severně orientované okno nabídne, není problém vybrat pro něj rostliny s nejrůznějšími tvary listů i odlišných odstínů zelené barvy. Navíc u většiny uvedených rostlin hned poznáte na jejich kondici, pokud jim něco chybí. Občas se vyskytnou i velká okna na sever, ale i k nim se hodí celá řada rostlin, pochopitelně větších rozměrů. Například vhodné jsou palmy, které mohou stát i dál od okna, ty je možné doplnit mnoha druhy dekorativních kapradin. Vždy však pamatujte na to, že volba květináčů a jejich obalů je na malém okně důležitější, než na okně velkém. Na malém jsou vždy nápadnější.

Autorkou je Zuzana Bohdalová

*ZDROJ:<http://www.ireceptar.cz/zahrada/pokojove-rostliny/i-na-severnim-okne-se-muze-rostlinam-darit-ktere-zvolit/>

VÝZNAMNÉ DNY A VÝROČÍ V ÚNORU

2. 2. Hromnice

4. 2. Světový den boje proti rakovině

11. 2. Světový den nemocných – vyhlášen z podnětu papeže Jana Pavla II.

14. 2. Popeleční středa

8. 2. 1828 se narodil **Jules VERNE** (190. výročí), francouzský prozaik a dramatik (zemřel 24. 3. 1905),

12. 2. 1753 se narodil **Matěj Václav KRAMERIUS** (265. výročí), prozaik, novinář, překladatel a zakladatel prvního obrozenského vydavatelství (zemřel 22. 3. 1808),

13. 2. 1848 se narodil **Karel KLOSTERMANN** (170. výročí), prozaik (zemřel 16. 7. 1923),

15. 2. 2003 zemřel **Miroslav HORNÍČEK** (15. výročí), divadelní a filmový herec a spisovatel (narozen 10. 11. 1918),

17. 2. 1853 se narodil **Jaroslav VRCHLICKÝ** (165. výročí), vlastním jménem Emil Frída, básník, dramatik a překladatel (zemřel 9. 9. 1912),

17. 2. 1958 zemřel **Petr BEZRUČ** (60. výročí), vlastním jménem Vladimír Vašek, básník, působil v Brně (narozen 15. 9. 1867),

23. 2. 1938 se narodil **Jiří MENZEL** (80. výročí), filmový režisér a herec,

26. 2. 1878 se narodila **Ema DESTINOVÁ** (140. výročí), vlastním jménem Knittlová, pěvkyně a spisovatelka (zemřela 28. 1. 1930).

*Zdroj textu: http://kjm.data.quonia.cz/kalendarium_2018_web.pdf

VÝZNAMY JMEN

1. 2. **Hynek** – německý původ, jméno vzniklo počestěním domácí verze německého jména Heinrich, význam jména je vládce domu,

2. 2. **Nela** – latinský původ, jedná se zjevně o zkrácenou podobu latinského jména Kornélie, vykládá se jako žena pevného charakteru,
3. 2. **Blažej** – řecký původ, dle jedné teorie vychází z řeckého slova blasios, které se dá přeložit jako trpící na zápal kloubů, podle jiné ze slova bleché, což znamená kokta, brepta,
4. 2. **Jarmila** – slovanský původ, jméno vzniklo ze slov jaryj – bujný, silný a mil – milovat, vykládá se jako ta, která miluje sílu,
5. 2. **Dobromila** – slovanské jméno s řeckým původem, znamená milující dobro,
6. 2. **Vanda** – polský původ, jméno se překládá jako Polabská Slovanka,
7. 2. **Veronika** – řecký původ, pochází z řeckého jména Bereniké, znamená ta, která přináší vítězství, nositelka vítězství,
8. 2. **Milada** – slovanský původ, jméno vzniklo ze staroslovanského jména Mlada, které znamená mladá.
9. 2. **Apolena** – řecký původ, jde o českou variantu řeckého jména Apolonie s překladem dívka zasvěcená bohu Apollónovi,
10. 2. **Mojmír** – slovanský původ, vyvinulo se z blahopřejného buď můj mír,
11. 2. **Božena** – slovanský původ, má význam blahoslavená, bohem obdařená či bohem milovaná,
12. 2. **Slavěna** – slovanský původ, vykládá se jako Slovanka, tedy žena slovanského národa,

13. 2. **Věnceslav** – slovanský původ, jde o novodobou podobu jména Václav, respektive jeho latinské verze Venceslaus. Překládá se jako více slavný,

14. 2. **Valentýn** – latinský původ, základem je slovo valens s významem zdravý a silný,

15. 2. **Jiřina** – řecký původ, jméno je odvozenina od mužského jména Jiří, které vychází z řeckého géorgos s významem zemědělec,

16. 2. **Ljuba** – slovanský původ, původně jde o ruské jméno odvozené od slova ljubo – láska.

17. 2. **Miloslava** – slovanský původ, znamená slavná milostí, milá, klidná,

18. 2. **Gizela** – starogermánský původ, vychází pravděpodobně ze slova gisil, které znamená šipka, šíp,

19. 2. **Patrik** – latinský původ, vzniklo ze slova pater – otec, vykládá se jako mající otce, ve starém Římě se tak označoval svobodný občan,

20. 2. **Oldřich** – starogermánský původ, překládá se jako bohatý vládce, bohatý panovník,

21. 2. **Lenka** – nejasný původ, může se jednat o zkráceninu jména Helena, překládá se jako světlo či pochodeň,

22. 2. **Petr** – řecký původ, jméno vzniklo ze slova pétrá s významem skála nebo kámen,

23. 2. **Svatopluk** – slovanský původ, vzniklo ze dvou slov – svet = silný, svatý; pluk = pluk, branný lid. Jméno znamená silný v pluku,

24. 2. **Matěj** – hebrejský původ, vyvinulo se z hebrejského jména Mattytja, které se překládá jako dar Boží, Hospodinův dar, stejný základ má i jméno **Matyáš**, která je archaickou podobou jména Matěj,

25. 2. **Liliana** – latinský původ, pochází ze slova lilium, který je název květiny, jméno se vykládá jako krásná, čistá,

26. 2. **Dorota** – řecký původ, odvozena z řeckého slova Doróthea s významem boží dar,

27. 2. **Alexandr** – řecký původ, pochází se slova Alexandros, které znamená obránce mužů,

28. 2. **Lumír** – slovanský původ, poprvé se objevilo na padělaném rukopisu královédvorském z 19. století, odtud údajně pochází. Vykládá se jako mírumilovný.

*Zdroj textu: <http://krestni-jmena.cz/vyznam/>
<http://svatky.centrum.cz/svatky/jmenne-svatky/>
<https://cs.wikipedia.org/wiki/>

FOTOGALERIE

PRANOSTIKY

Na Hromnice o hodinu více.

V únoru když skřivan zpívá, chudobný rok potom bývá.

Únor bílý, pole sílí.

Masopust na slunci, pomlázka u kamen.

*Zdroj textu: <http://www.pranostik.cz/pranostiky-na-unor/>

ROZHOVOR

Rádi bychom Vám prostřednictvím Děčka a krátkého rozhovoru představili pracovníky našeho domova, se kterými máte možnost se denně setkávat. Jako první Vám představíme ředitele domova.

MGR. VÍTĚZSLAV SCHREK

Mohu Vás poprosit o krátké představení se našim čtenářům?

Žiji již řadu let se svou rodinou v Jihlavě, takže do Velkého Meziříčí dojíždím. Před mým působením v domově jsem 10 let pracoval v Jihlavě pro Brněnskou diecézní charitu, jako projektový manažer a později zástupce ředitele. Věnoval jsem se nejdříve práci s nezaměstnanou mládeží, poté jsem měl na starost především rozvoj organizace formou různých evropských projektů a také investice, tedy výstavbu nových objektů pro sociálních služby. Několik let jsem v Praze přednášel pro různé organizace, především projektové řízení. V devadesátých letech jsem provozoval uměleckou agenturu a věnoval se hlavně muzice a kultuře, což mi jako koníček vydrželo z části až dodnes. Moc na uživení rodiny to ale tenkrát nebylo, a tak jsem taky nějakou dobu hrál s kapelou v zahraničí, dělal dramaturga v hudebním klubu, prodával v obchodě, opravoval mobilní telefony, a dokonce jsem pracoval i v rádiu, kde jsem uváděl vlastní autorský hudební pořad.

Co Vás přivedlo k sociálním službám a práci se seniory?

Myslím, že mě k tomu přivedla právě práce pro Charitu. Přestože jsem se zaměřoval zpočátku na mladé lidi, postupně jsem začal problematiku lidí s nějakým znevýhodněním, či nějakou specifickou potřebou vnímat především v tom celospolečenském kontextu. Ne tedy primárně z pohledu nějakého konkrétního handicapu, ať už je to věk, sociální postavení, nebo nějaký druh postižení, ale spíš z hlediska

přístupu celé naší společnosti k těm skupinám obyvatel, které zkrátka jsou z nějakého důvodu v nevýhodě oproti ostatním. Myslím, že bychom si jako společnost měli umět tuto skutečnost připustit, pochopit jí a nějak se s ní důstojně vyrovnat. Dnešní doba (možná, že každá byla) je zkrátka na určité skupiny lidí strašně složitá a rychlá a je potřeba je trochu chránit a pečovat o ně, aby nezůstali na úplném okraji společnosti a v úplném osamocení.

Jak nejraději trávíte volný čas?

Moc ho sice nemám, ale o to víc se ho snažím nějak rozumně rozdělit, abych alespoň část věnoval své rodině a část taky sám sobě. Nejvíc mimopracovního času asi trávím muzikou. Pořád hraji ve dvou kapelách a nejméně s dvěma dalšími občas hostuji. Snažím se taky co nejvíc sportovat. Zamiloval jsem se do běhání, ale chodím i často bruslit a taky mám rád hory, na lyžích i na túrách. Hrával jsem divadlo, to mě strašně bavilo, ale to už prostě nějak nestíhám. No a taky musím jít alespoň jednou za čas s kamarády do hospody na pivo, abych vůbec věděl, co je nového, protože bez toho by bylo života chlapa jen půl 😊.

Jaké je Vaše oblíbené místo na planetě Zemi?

Už před lety jsem se zamiloval do Itálie. Před pár lety jsem dokonce vážně přemýšlel o tom, že bychom se tam s rodinou natrvalo přestěhovali. Nakonec jsme se k tomu neodhodlali, ale jezdíme tam pořád a rádi. Itálie má svoje kouzlo. Nejlepší kuchyně, skvělé víno,

fajn lidi, temperament, hory, slunce, moře... Projel jsem pracovně i soukromě kus světa, ale Itálie pořád jasně vede. Ještě se mi moc líbilo v Estonsku, ale oproti Itálii je o dost chladnější a taky drsnější.

Jaká je Vaše oblíbená knížka či film?

To by bylo na dlouho. Když jsem byl na gymplu, tak jsem přečetl jistě alespoň „půl městský knihovny“. Z některých knížek žiji dodnes. Mám pořád rád třeba Mistra a Markétku, Hlavu XXII., nebo Kmotra. Z filmů mám asi nejradši staré české komedie. Rozmarné léto, Na samotě u lesa, Slavnosti sněženek, a hlavně nejslavnější českou koňskou operu Limonádový Joe. Jsem asi dost konzervativní... 😊

POVĚSTI Z VELKÉHO MEZIŘÍČÍ

PROČ SE PAN SYNDIKUS NEOŽENIL

Když se ve městě tak malém, jakým bývalo Meziříčí v předminulém století, objevil nový úředník, staraly se paničky vždycky nejprve o to, je-li ženatý nebo svobodný. A když neměl paní, dostával hned spoustu pozvání na domácí plesy, tak zvané „hausbály“, na svačiny a večere. To proto, že skoro v každé rodině byla nějaká dcera na vdávání, pro kterou hledali ženicha ve slušném postavení.

A když ten svobodný úředník do takové domácnosti přišel, snášeli mu, co měli nejlepšího, jen aby viděl, že rodina není chudá a že dcera umí dobře vařit. Na to se tehdy kladla velká váha. Není proto divu, že

ten pozvaný mladík se nejprve zamiloval do pečeně, pak do bábovky a nakonec někdy i do dcerušky a oženil se s ní.

V polovině devatenáctého století přišel na meziříčský magistrát nový syndikus (*zplnomocněný zástupce, pozn. redakce*), človíček mladý a vzhledný a hlavně – svobodný! Za půl roku po svém příchodu měl za sebou tolik domácích hostin, že ztloustl o dvacet kilo. Nejvíce mu chutnalo u purkrabího, však si paní se slečnou daly záležet na jídle!

A právě k purkrabímu byl pan syndikus pozván na hausbál. Purkrabí bydlel na zámku vedle brány ve velkém bytě o několika pokojích. V jednom společnost tancovala, ve druhém se jedlo, ve třetím hrály taroky, pak byla ložnice a za ní pokojíček slečnin. Na druhé straně, za kuchyní, byl maličký pokojíček, kam se o slavnostech vystrkal přebytečný nábytek a kam za skříň stavěli velký sud pro nejsoukromější soukromou potřebu pánu. Ženy tam měly vstup zakázán.

Pan syndikus přišel plný humoru, těšil se na baštu. Schválně v poledne jedl jen maličko. Při jeho příchodu seděli hosté již u stolu. Pan

syndikus se cestou stavil na sklenici piva a to ho teď tlačilo, a proto

odešel ulehčit si do pokojíčku. Zatím co byl za zavřenými dveřmi, někdo na ně zvenčí přistrčil skříň.

Hosté jedli jídlo za jídlem a pan syndikus se stále nevracel. Paní i dcera se po něm marně ohlížely, pak se už i ptaly, kde pan syndikus je, ale nikdo to nevěděl. Domnívali se, že byl třeba odvolán k nějaké úřední povinnosti a že se zase vrátí. Ale všichni čekali marně. Dceruška tajně poplakávala, matinka poslala služku do syndikova bytu, není-li snad tam, ale ta se vrátila s nepořízenou.

Hosté už všecko snědli, zbytky byly odneseny do kuchyně, hodiny letěly, hosté se rozešli. A najednou se zjistilo, že na věšáku visí plášť páně syndikův. Musel tedy být po celou tu dobu tady! Začali ho hledat a skutečně byl tu. Objevil ho hostitel v tom malém pokojíčku, jak tvrdě spí na starém křesle a ze spaní těžce vzdychá. Probudil ho a dozvěděl se, že pan syndikus z hladu a žízně usnul.

„Já mohl klidně zůstat doma,“ naříkal syndikus, „měl jsem tam celou kýtu a máz piva a takhle mi kručí v žaludku!“ Víckrát už na žádný hausbál nepřišel, a proto se také neoženil. Marně se mu omlouvali a marně ho zvali.

*Zdroj textu: Pověsti z Velkého Meziříčí a okolí. Ilustroval Oldřich INOCHOVSKÝ. Žďár nad Sázavou: M. Smejkal, 1996.

*Zdroj obrázků: <https://www.google.cz/>